

Nove ces. postave in ukazi.

* *Postava, ktera davka oprostuje novo zidane, prezidane in dozidane hiše za 15 ali 12 let, velja tudi še za leto 1870. in 1871.*

* *Davki se bojo za prve kvatre tega leta, to je, do konca sušca (marca) meseca pobirali po dozdanji razmeri. Kolikošni bodo pozneje, pokazalo se bo potem, ko bode državni zbor proračun dohodkov in stroškov za letošnje leto v pretres vzela, ki ga mu je minister denarstva že predložil in v katerem so stroški šteti na 320 milijonov in 674.136 gold., dohodki pa na 317 milijonov in 65.824 gold., po takem bi konec leta zmanjkalo le 3 milij., ker minister šteje v dohodek tudi oni znesek, ki se bode skupil za prodana državna posestva. Ako se to ne šteje za dohodek (ker tudi v resnici dohodek ni, ako posestnik prodá svoje posestvo), primanjka znaša čez 21 milijonov, in pri vsem tem še niso všteti tisti milijoni, ki jih je požrl boj v Dalmaciji. Primanjka (deficit) bode tedaj vsa drugačna, kakor zdaj na papirji stoji.*

* *Desetice sreberne stare, to je, kovane leta 1848. in 1849. se ne jemljejo več pri cesarskih davkarskih in drugih javnih blagajnicah (kasah); — do 31. sušca tekočega leta pa se še jemljejo za plačilo ali zaméno pri glavnih cesarskih deželnihi blagajnicah. Kader ta čas preteče, to je, od 1. aprila naprej se bojo jemale samo pri državni blagajnici na Dunaji. To velja tudi od papirnatih desetice.*

Politične stvari.

Testament leta 1869.

Kadar kdo umrje, praša se po njegovem testamentu, kaj da je zapustil, in prašajo po tem ne le dediči njegovi, temuč tudi drugi radovedni ljudje.

Leto 1869. je zamrlo, in vsi, od katerih je rajnke zahtevalo, da so ga živili z blagom in krvjo svojo, pravico imajo, da pogledajo v njegov testament in vidijo, kaj jim je zapustilo.

Leto 1869. je bilo leto miru, kajti noben vnanji sovražnik ni nas nadlegoval. In vendar leto ni bilo rodovitno živo potrebnih preuredb, ki bi bile pomirile nezadovoljne narode in ki bi bile zadušile prepir in neslogo. Narodna ravnopravnost — glavni temelj prave svobode v Avstriji — še kalí ni mógla poganjati to leto, kajti ministerstvo je §. 19. državljanskih osnovnih pravic le prerado sukalo na korist nemškemu narodu in zagrizenost nemškutarska je pravično zahtevanje Slovanov odbijala s tem, da jih je razglašala za „sovražnike omike“ in za „izdajalce države“. Razpor in nezadovoljstvo narodno je tedaj preočitna zapuščina leta 1869.

Poglejmo v šolstvo. Načelo brezverskih šol nikakor ni cepič, ki bi se mogel cepiti na deblo avstrijskih šol; zato ne vidimo nobenega napredka v šolstvu vkljub novim nadzornikom, marveč se je bati, da čedalje bolj bodo hirale ljudske šole.

Kako se je žalila verska čut mnozih narodov, kažejo časniki judovski s podobami in brez podob, katerim je brez ugovora državnih pravdnikov bilo pripuščeno norčevati se z običaji katoliškimi in duhovnimi osebami.

Tudi v materijalnih obzirih ni rajnko leto bilo ugodno obrtništvu in kupčijstvu; mnogo velikih kupčijskih hiš je na kant prišlo, — koliko pa zemljišnih gospodarjev, to so razglaševali uradni časniki vsaki dan. Vrtoglavnim špekulacijam bila so široka vrata

odprta, banke so iz tal lezle kakor gobe v močvirnem vremenu, al revno le hirajo ali popolnoma konec jemljejo. Solnine v Velički so nepopisljivo škodo trpele in vsekale državi hudo rano, ki še do danes ni zaceljena; velika ladija „Radecky“ je nesrečni konec vzela. In če pogledamo v Dalmacijo, vidimo cele vasi v razvalinah, polje in oljke pokončane, mnogo ljudstva na beraški palici, veliko krvi na strani vojakov in upornikov prelite, državi veliko milijonov potrošenih — in vse to zakaj? Zato ker vlada ni imela v Dalmaciji uradnikov, kateri bi bili lahko z lepo to storili, kar sta Franz in Wagner sè silo hotela.

In kako je bilo z deželnimi zbori in državnim zborom? Stoli deželnihi slovanskih poslancev v zboru praškem in brnskem so prazni stali, v gališkem zboru vladala je velika nezadovoljnost, štajarski zbor so razžaljeni slovenski poslanci zapustili, tirolski in kranjski zbor pa je vlada zaprla, predno sta ta zbor izrekla svoje upravičene pritožbe.

Državni zbor na Dunaji je bil do 15. maja skupaj in vkljub navdušene hvalne pesmi, ki mu jo je pel predsednik Kaisersfeld o binkoštih, razšel se je zelo nevoljen. — Začel se je spet 13. decembra — s čudno demonstracijo dunajskih delalcev.

In kako je preteklo leto zapustilo dunajsko ministerstvo? Razcepljeno na dva kampa — tam 5, tukaj 3. Navskriž mislitega ministerstva celi čas njegovega obstoja nikoli niso bile skrivnost — al prav očiten razpor pred vsem svetom se je pokazal zadnji mesec rajncega leta. Kdor bere staro „Presse“, ki je v službi Beustovi in Taafeovi, in pa novo „Presse“, ki je služabnica dr. Giskri in Hrbstu, lasje mu morajo po konci stati, ko vidi, kako ena stranka psuje drugo, prav kakor je to navada surovih časnikarjev med seboj. Kaj tacega ni še doživela uboga Avstrija, kar izkuša ravno zdaj pod tako imenovanim „purgarskim ministerstvom“. In ker vidijo časnikarski „maliči“, da velika božanstva stare in nove „Presse“ se tako kampljajo, ni čuda, da tudi oni piskajo na tako pišal. Poglejte le ljubljanski „Tagblatt“, kako je unidan v blato gazil Beusta, pred katerim so Tagblattovci in vsi liberalci še pred letom na trebuhu ležali in ga pozdravljali za „Morgenstern Oesterreichs“ (zgodnjo danico avstrijsko)!

Ako se gori na visokem odru tako godí, kakošno more zaupanje biti doli? Povsod razpor, povsod nesloga!

Poglejmo zdaj še v ječe, in videli bomo mnogo vrednikov vzlasti slovanskih časnikov in tudi duhovnov obsojenih, ki so se pregrešili s tem, da se njihovi časniki ali besede njihove niso strinjale s sedanjimi postavami.

Še na več strani bi lahko preiskavali zapuščino lanskega leta, al že ta, ki pred nami leží, po kratki zgodovini njegovi posneta, naj zadostuje, da na gomili umrlega leta rečemo: žalostna je zapuščina leta 1869 — dajte pravico in svobodo vsacemu narodu, — namesti decemberske ustave dajte drugačno, vsem narodom ugodno. In kakor je konec leta 1859. pokopan bil Bachov absolutizem, tako naj konec l. 1869. slovó dá parlamentaričnemu absolutizmu. Tudi avstrijskim Slovanom gré ustava in ustavno življenje čez vse, in še bolj kakor Nemcem, kajti demokratični živelj je veliko bolj Slovanu prirojen kakor Nemcu, al v Avstriji mora enkrat konec biti temu, da bi pod farizejsko pretvezo nemške „omike“ se nenemškim narodom krtila ravnopravnost národna. Če vam Fischhof ni tega dosti jasno dokazal, udaril vas je Bog sè slepoto, po kateri tirate Avstrijo v propad! Vsi narodi avstrijski hočejo na svojih nogah stati, a ne na bergljah nemščine in magjarščine.